

NIEUWSBRIEF

JAARGANG 19 NUMMER 3

SEPTEMBER 2014

natuurpunt
Beringen

Beste Natuurvrienden,

Op 12 juli 2014 overleed Annemie Witters. Annemie was als milieumambtenaar van de Stad Beringen de drijvende kracht achter tal van initiatieven ten gunste van de natuur. Annemie, de leegte die je achterlaat valt niet te beschrijven.

Na de vakantieperiode zijn de inrichtingswerken in de vallei weer van start gegaan. Een aantal initiatieven zijn genomen om hierover te communiceren. De Vlaamse Landmaatschappij heeft een info-krantje uitgewerkt. In de Watersnip is een kleine tentoonstelling opgezet. Begin oktober wordt er zowel een info-wandeling als een info-avond georganiseerd.

De terreinploeg heeft de afgelopen maanden niet stilgezeten. Na de afgelopen jaren vele moeilijke periodes gekend te hebben, is de ploeg er terug tegen aangegaan. Een kort verslag vindt u verder in deze nieuwsbrief.

Naast de professionals zijn er ook een hele schare vrijwilligers actief in de vallei. Om het bezoekerscentrum de Watersnip draaiende te houden zijn deze vrijwilligers meer dan ooit noodzakelijk. Niet alleen zorgen deze vrijwilligers voor de ontvangst maar zal er in het najaar ook intensief gewerkt worden om allerlei verbeteringswerken uit te voeren. Geïnteresseerden mogen zich zoals steeds kenbaar maken.

Ook op het terrein zijn de vrijwilligers onvervangbaar. De meest dringende herstellingswerken aan de plankenpaden zijn ondertussen uitgevoerd. De uitgevoerde interventies om de invasie van exoten zoals reuzenbalsemien af te remmen, lijken succes te hebben. Door een volgehouden inspanning van velen, kunnen we ook deze problemen overwinnen.

Hans Van den Bossche
hansvdbossche@telenet.be
Voorzitter Natuurpunt Beringen

Jaarlijkse inheemse bomen- en plantenverkoop

Op zaterdag, 9 november 2014 van 10u tot 12u houdt Natuurpunt Beringen zijn jaarlijkse plantenverkoop.

Zin om je tuin (her)aan te leggen met bomen en struiken van 'hier'?

Op de website www.natuurpuntberingen.be vind je de online bestelbon. In het Bezoekerscentrum 'De Watersnip', Grauwe Steenstraat 7/2, 3582 Beringen kan je een bestelbon invullen.

Bestellen kan tot 28 oktober 2014

Meer info over de soort planten en het bestellen vind je op volgende websites:
www.natuurpuntberingen.be

Heb je vragen, mail ons:

natuurpunt.beringen@telenet.be of neem contact op met Erna Aerts 0474 58 37 22

Erna Aerts

Klepelaars en maaiers aan het werk

In de vallei van de Zwarte Beek is heel wat van het vroegere Kempische beeklandschap bewaard gebleven. Je vindt er een aaneenschakeling van hooilandjes, grasweiden en bosjes.

In de lente, tijdens het broedseizoen of schoontijd, kan en mag er niet gemaaid worden. Dit brengt teveel verstoring met zich mee en de jongen van grondbroeders kunnen sneuvelen omdat ze niet tijdig weggkomen.

Tijdens de zomermaanden is de professionele ploeg van de Zwarte Beek volop in de weer met hooien, maaien en klepelen. Eerst wordt er gezorgd voor wintervoer voor de zwarte runderen.

Nadien zijn de maai- en klepelpercelen aan de beurt, allemaal waardevolle percelen waar kwetsbare natuur een kans krijgt. Tijdens het inplannen van de werken wordt steeds een betere natuur voor mens en dier vooropgesteld. In deze vochtige weilanden groeien bijzondere planten waar insecten en amfibieën gretig gebruik van maken. De bloeiende planten trekken dan weer veel dagvlinders aan.

Oneffen terreinen met molshopen, grote pollen en oude boomstronken worden de eerste jaren geklepeld. Hiervoor worden gespecialiseerde machines (Pistenbully Softtrack met messenbalk, cut&collect) ingezet.

Op deze percelen groeien ruigtekruiden, pitrus, akkerdistels, brandnetels... planten die niet geschikt zijn voor dierenvoeding. Dit maaisel wordt tijdelijk ter plaatse gestockeerd en nadien afgevoerd. Na enkele jaren kunnen deze percelen gemaaid worden met een messenbalk en indien mogelijk, ook gehooïd.

Door het klepelen en maaien wordt spontane boomopslag vermeden. Hoe een terrein zal evolueren hangt niet enkel van de werkzaamheden van de ploeg

af, ook het bodemtype en de vochtigheid spelen een grote rol in de ontwikkeling.

Elk terrein wordt meestal jaarlijks gemaaid/geklepeld. Een aantal percelen worden nabegraasd door de runderen.

Wanneer je de ploeg aan het werk ziet, krijg je pas een beeld van hoe moeilijk de werkzaamheden in de vallei wel zijn. Een ganse dag klepelen of maaien vergt heel wat energie en behendigheid van de chauffeur. Het terrein en de machine worden constant in de gaten gehouden:

- Constante observatie van de planten op het terrein. Zeldzame planten worden enkel gemaaid als er al zaadzetting is. Zo niet, wordt er rond de planten gemaaid.
- Oude boomstronken worden uitgerasterd, om de machines niet te beschadigen
- Bij het maaien blijven stroken gewas behouden. Hier vinden amfibieën en insecten een schuilplaats. Men noemt dit fauna en/of insectenstroken. Bij dit gefaseerd maaien krijgt het wild bovendien de kans om te vluchten.
- Het waterpeil, de hoogte van de maaibalk of klepelaar en de snelheid van de machine worden constant in het oog gehouden

Naast het maaien met machines is het handwerk van even grote waarde in de vallei. Zonder de arbeiders, die dagelijks met bosmaaier en éénassige trekker werken, zouden we onmogelijk alle variatie in de vallei kunnen behouden. Zij zorgen voor het uitmaaïen van

grachten en zeer natte terreinen waar het onmogelijk is om met de grote machines te werken. Ook het maaien van trilvenen en boomopslag in veengebieden hoort tot hun taken. Regelmatig dient het maaisel nog met een sleepzeil verwijderd te worden van het terrein.

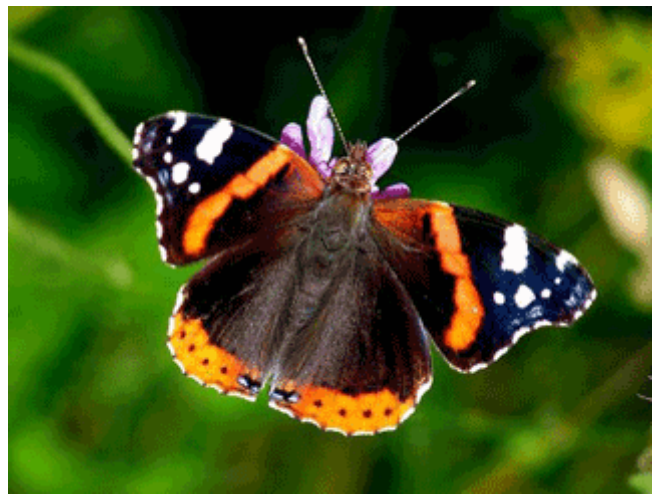
De noeste werkers van de terreinploeg verdienen voor hun grote inzet een dikke pluim. Zij zorgen, in dikwijls moeilijke omstandigheden, voor een grote meerwaarde aan natuur in de Vallei van de Zwarte Beek.

Erna Aerts

Atalanta (Vanessa atalanta)

De vlinder is genoemd naar Atalanté (Grieks), jageres uit de Griekse mythologie. Waarschijnlijk zag de naamgever van de vlinder (een trekvlindersoort die grote afstanden kan afleggen) een analogie met deze mythische hardlooper.

De Atalanta, ook admiraalvlinder genoemd, is een van de meest voorkomende vlinders in België. In het voorjaar, vooral tijdens de maanden april, mei en juni, trekken ze massaal naar het noorden. Rond de maand oktober keren ze terug naar het zuiden. Ze vliegen op grote hoogte door gebruik te maken van de noordenwind. Ze hebben ongeveer 5 weken nodig om van Finland naar het Middellandse zeegebied te vliegen.

Bij ons kan hij alleen in zeer zachte winters overwinteren. In Zuid-Europa vliegt hij ook op zonnige dagen.

Vanuit Z-Europa trekken de vlinders ieder jaar richting noorden. In goede trekjaren kan deze vlinder praktisch overal worden gezien.

De Atlanta is een opvallende trekvlinder die gemakkelijk te herkennen is. Zijn zwart pakje met witte vlekken en oranje strepen valt ogenblikkelijk op. De spanwijdte bedraagt 5 à 6 cm. Er komen 2 generaties voor.

Eitjes worden op de brandnetel (=waardplant) gelegd. De rups is erg variabel. Hij kan geel zijn met zwarte vlekken, maar ook helemaal donkerbruin tot zwart. Er worden geen spinselnesten gevormd. Ze leeft in een uit één of meerdere bladeren samen gesponnen hangend tuitje aan de brandnetel. De pop is grijs of bruin met op de rugzijde blauwglanzende vlekken. Bij ons sterven de meeste rupsen in de herfst.

Ze leven vooral van nectar (liguster, hemelsleutel, vlinderplant...) maar ze zuigen ook sappen uit rottend fruit, vooral van peren en pruimen en ook het vocht dat uit de stammen van 'bloedende' bomen loopt.

Willy Neys

Te koop met korting: appelsap van eigen bodem.

Jaarlijks laten we de appels uit de boomgaard verwerken tot appelsap. Hoewel het sap geen bio-label heeft, zijn de appels geteeld en verwerkt naar biologische normen. De verkoop van het appelsap van vorig jaar loopt nog steeds, maar nu met een korting van 1 euro bij aankoop van een volle bak.

Prijs:

Per fles: 2 € + 0,50 € statiegeld op het leeggoed

Per bak van 6 flessen: ~~12~~ 11 € + 7 € statiegeld op het leeggoed.

TIP: Appelsap van dorstlesser tot longdrink

Drink het appelsap puur of leng aan met bruiswater.

Liever nog iets pittiger: meng er een geutje citroensap en een lepeltje suiker of stevia bij.

Zin in een alcoholvrije cocktail?

Meng 8 cl appelsap, 8 cl bitter lemon, 2 cl citroensap en 2 cl grenadinesiroop door elkaar en serveren met ijsblokjes en een rietje.

Annie Vanschooren

30 jaar geleden schreven we...

Uit de Berokrant van september 1984:

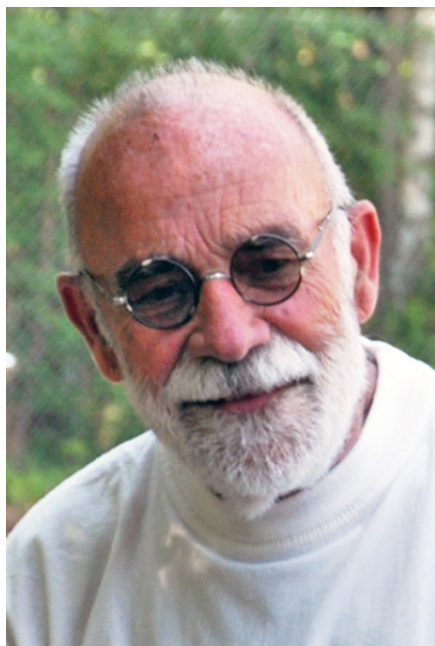
'Onze beheerswerkgroep blijft ook naarstig verder werken. Nadat ook een tweede tractor rijklaar gemaakt werd, legt men nu de laatste hand aan een kabelspoortje. Bedoeling daarvan is om ook op natte percelen het maaisel te kunnen afvoeren. Daar zouden we immers de ganse vegetatie struktrappen als dat zouden afvoeren met draagberries en handkarretjes.'

Maria Beerten

Spreuk

Als we vlinders willen zien
moet men rupsen verdragen

"Op het werk wisten ze dat ik ne 'groene' was, en dat namen ze er maar bij"

1976 – Het bedevaartsoord ‘Onze-Lieve-Vrouw aan de Staak’ vierde zijn 150-jarig bestaan. Heel het Koersels Kapelleke werd versierd met vlaggen en linten. Robert Bernaerts was één van de lokale bewoners die zich inzette voor de versiering van de woonwijk.

Dat zo maar laten verdwijnen, dat kon gewoonweg niet. Daarom werd er al snel het Groencomité opgericht, waarvan ik de voorzitter werd. We

startten met een handtekeningenactie, zodat het gemeentebestuur de stem van de bevolking kon horen. De inwoners van het Kapelleke wilden immers in het groen wonen, en niet in een vakantiepark. Maar ook zo vele anderen wilden dat de natuur er behouden bleef, want er werden meer dan 5.000 handtekeningen aan de burgemeester bezorgd.

«KOERSEL KAPELLEKE» MOET EEN OASE VAN SCHOONHEID EN RUST BLIJVEN!!

Geachte Heer Burgemeester,
Geachte Heren Schepenen,

Wij vragen U de omgeving van «het Kapelleke» en de Vallei van de Zwarte Beek niet op te offeren voor het massa-toerisme. ALLE verdere uitbreiding van recreatiemogelijkheden, uitgezonderd milieuvriendelijke zoals wandelpaden, moet absoluut hier geweerd worden. Daarom vragen we U het enige volwaardige natuurgebied dat onze nieuwe fusiegemeente zal hebben, als zodanig te behouden en ten dienste te stellen van ieder die graag in een rustige, gezonde en heerlijke omgeving vertoeft. Anderen kunnen wel elders terecht!

Op initiatief van Natuurbeschermingsactie Limburg en de wijkraad Koersel Kapel.

Naam :	Adres :	Handtekening :
--------	---------	----------------

Met de beheerwerkgroep trokken we ook geregeld voor een weekend naar Drenthe. Willy Vanlook had er goede

contacten met het bestuur van het Drenths Landschap. Zij stonden, qua beheer, zowat 30 jaar voor op ons. De positieve 'natuur'evolutie in Drenthe gaf ons ruggensteun."

Robert, waar komen de zwarte koeien vandaan...

"Awel, dat zal ik u eens vertellen seh! We waren al jaren aan het wachten om te starten met begrazing omdat we niemand hadden die de runderen degelijk kon verzorgen.

Jos Jaspers en ikzelf trokken naar de weiden van het kasteel van Hex, nabij Sint-Truiden, om hun zwarte koeien, de Angus-Aberdeenrunderen te bestuderen. Deze koeien konden gemakkelijk zelfstandig kalven, ze waren niet veeleisend qua voeding, waren winterhard, hadden geen horens en ze waren helemaal niet duur. Allemaal enorme voordelen voor onze vereniging. De eigenaar van het kasteel van Hex verkocht ons 1 stier en 2 koeien met stamboom. Ondertussen is onze kudde uitgegroeid tot zo'n 150 runderen."

Ons 10-jarig bestaan

"Regelmatig werd er wel iets gevierd. Mijn vrouw, Wieske, die toch ook wel 'lichtgroen' getint is, bakte brood, pannenkoeken... Het plezierigste moment was altijd weer de afsluiter. De overschotjes van de wijn werden uitgedronken en de ambiance die dan ontstond, is niet te omschrijven.

Ons 10-jarig bestaan zouden we groots aanpakken."

Even een sfeerbeeldje uit de BERO-krant van toen: *"Vanaf half drie begint het volk warempel toe te stromen. Alle optimistische ramingen werden gewoon verpulverd. De wafels, de pannenkoeken, de boterhammen, de taarten ... die door onze dames nochtans in een optimistische bui waren klaargemaakt, bleken verre van toereikend. En de brouwer werd noodgedwongen enkele malen geroepen om de slinkende hoeveelheden alcohol tijdig verder aan te vullen. De tafels en de stoelen en de "togen" van Robert waren de ganse dag druk bezet. De verschillende standen hadden veel bekijks en waardering. Was er trouwens niet voor elk wat wils? De paardentram, de volksspelen, de pony's, de ballonwedstrijd, de natuurzoektocht, het orkestje, de barbecue, de volksdansgroep zorgden voor de nodige animatie. En toen in de late namiddag ook nog het blaasorkest voor een fantastische sfeer zorgde, konden velen nog maar moeizaam naar huis toe..."*

"Iedereen kent me nu als zeeldraaier met mijn zelfgemaakte zeeldraaimachine. Maar in die tijd had ik samen met Jos Jaspers en Willy Cools een windvogel met fototoestel zelf ontworpen. Tijdens de activiteiten rond het 10-jarig bestaan werd mijn uitvinding tentoongesteld. Eigenlijk was mijn windvogel een voorloper op de nu zo populaire 'drones'. De bedoeling was om met de windvogel boven de vallei te vliegen en zo vanuit de lucht foto's te maken. Zo konden we het totaalbeeld zien van de resultaten van bv. de begrazing. Spijtig genoeg is mijn windvogel nooit een succes kunnen worden omdat de fototoestellen van die tijd nog zwaar waren, zo'n 1,5 kg. Dit gewicht was gewoonweg te zwaar voor een windvogel."

Zelfs in Doel kenden ze de Vallei van de Zwarte Beek...

"We namen met onze natuurvereniging deel aan heel wat betogingen, zoals die demonstratie tegen de expresweg 'A 24' die ons natuurgebied zou doorkruisen en de mars in Brussel tegen de atoombommen. Ook in Tessenderlo voerden we actie tegen het gebruik van Mercaptaan en in Heusden tegen Remo.

In die tijd werkte ik als kraanmachinist bij een bouwbedrijf aan de kerncentrale van Doel. Op een dag vroeg de grote baas me om mijn helm aan hem uit te lenen. Ik gaf met veel plezier mijn helm af. Wat de grote baas niet wist was dat mijn helm een sticker droeg waarop stond 'Kernenergie – nee bedankt'.

'Stil' protest kon ik daar ook voeren. Ik verkocht aan zo'n 400 werkmannen stickers van onze natuurvereniging BERO. Een sticker kostte in die tijd 20 BEF."

De Oude Beek, dat is mijn beek...

"Wanneer ik naar de vallei kijk, ben ik enorm trots op het stuk Oude Beek vanaf het plankenpad aan Den Overslag stroomopwaarts tot tegen het militair domein. De Watering 'Schulens Broek' diepte deze beek in de jaren '80 enorm uit en trok ze recht om het regenwater sneller af te voeren, met als gevolg dat het terrein binnen enkele jaren enorm verdroogde. Daardoor breidden o.m. akkerdistels en brandnetels massaal uit.

Wanneer ik nu dit stukje beek bekijk met zijn mooie slangenwortel, dan ben ik toch wel fier dat ik destijds het initiatief genomen heb om de natuur een beetje te helpen om zich te herstellen. Elke avond ging ik kijken naar het resultaat ervan."

Vanuit de universiteiten van Groningen, Utrecht, Wageningen e.v.a., kwamen regelmatig professoren onze vallei bezoeken. Zij stonden ervan versteld hoeveel waardevols wij nog bezaten hoewel hier nog maar weinig beschermd en beheerd was. Door hun reacties voelden we ons zeer gevleid, want we wisten dat de Nederlanders minstens 100 keer meer gesubsidieerd werden vanuit de overheid voor hun natuurbehoud.

Achteraf is gebleken dat wij, zonder dat vele geld, met ons enthousiasme en inzet, echter ook veel konden bereiken.”

Robert is de stille werkkraft, die graag bezig is achter de schermen. Zijn inzet is er daarom niet minder om. Het ooit opgerichte Groencomité aan het Kapelleke is meermaals gewijzigd van naam: “Groencomité” werd “BERO” en later werden we een plaatselijke afdeling van Natuurreservaten, nu Natuurpunt. Robert zijn passie en inzet voor de natuur is steeds dezelfde gebleven.

Erna Aerts

Paddestoelen

het zijn oortjes van vlees
waar de aarde mee luistert
naar de muziek van het woud
over stilte, oneindigheid
of hoe het is als de vogels
vertrokken zijn

ze groeien als niemand het ziet
vroeg in de ochtend of 's nachts
Onder kastanjes, beuken,
In zachte bedden van heide
en mos, op plekken waar tussen
de bomen het zonlicht
kan doordringen tot in het gras

en dat hangt weer af
van de wind, want hij is het
toch die de bladeren schudt
en de wolken uiteendrijft
wanneer het hem zint

Miriam Van Hee

Activiteitenkalender

Zondag, 21 september 14.00 uur De Watersnip	Natuurspeurdertjes : Kabouters en paddenstoelen ✓ voor kinderen van 5 tot 7 jaar ✓ deelname : 1,50 euro per kind
Dinsdag, 23 september – 14.00 uur De Watersnip	Paddenstoelen leren herkennen
Zondag, 5 oktober – 14.00 uur De Watersnip	Paddenstoelenwandelingen ✓ herfstige gezinswandeling ✓ excursie
Zondag, 19 oktober – 14.00 uur De Watersnip	Natuurspeurdertjes : Natuurlijk speelgoed uit het bos ✓ voor kinderen van 5 tot 7 jaar ✓ deelname : 1,50 euro per kind
Zondag, 29 oktober – 14.00 uur De Watersnip	Kinderatelier : Herfstschatten ✓ deelnameprijs : € 5/kind, drankje, koekje en knutselmateriaal (inbegrepen)
Donderdag, 30 oktober – 14.00 uur De Watersnip	Stevig stappen naar de top van de terril van Heusden-Zolder
Zondag, 2 november – 14.00 uur De Watersnip	Keltische bomenwandeling
Dinsdag, 11 november – 14.00 uur De Watersnip	Stevige stapwandeling door bos en heide
Zaterdag 15 november - 14.00 uur De Kluut Bosstraat z.n. (tegenover nr. 130) Koersel	Dag van de Natuur
Zondag, 16 november – 14.00 uur De Watersnip	Natuurspeurdertjes : Natuurlijk speelgoed uit het bos ✓ voor kinderen van 5 tot 7 jaar ✓ deelname : 1,50 euro per kind
Donderdag, 27 november – 19.30 uur De Watersnip	Comedyvoorstelling 'Flirten in het groen' ✓ door Joeri Cortens ✓ Natuurpuntleden : € 5,00 ✓ Niet-leden : € 7,00
Zondag, 7 december – 14.00 uur De Watersnip	Gewapend de winter tegemoet (met opkikkertje onderweg)
Woensdag, 10 december – 14.00 uur De Watersnip	Stappen door de gezonde winterlucht
Zondag 21 december – 14.00 uur De Watersnip	Natuurspeurdertjes : Kerstwandeling ✓ voor kinderen van 5 tot 7 jaar ✓ deelname : 1,50 euro per kind

Meer info over activiteiten, cursussen... www.natuurpuntberingen.be

MIGRATIE

Migreren is verhuizen, veranderen van woonplaats. Mensen zijn misschien de meest verwoede migranten van alle levende wezens. Vanaf de prehistorie trekken mensen de wereld rond op zoek naar betere leefomstandigheden. Onze vroege voorouders leefden in Afrika van waaruit ze zich, zo'n 6 miljoen jaar geleden, verspreiden over de aardbol.

Ook dieren verplaatsen zich om te overleven. Op de Afrikaanse savannes trekken honderdduizenden graseters zoals gnoes en zebra's over de vlaktes van Kenia en Tanzania op zoek naar voedsel.

Planten en dieren zijn ook met de mensen mee verhuisd. Denken we maar aan de aardappel en de maïs die uit Amerika naar hier zijn overgebracht.

Maar ook zonder de hulp van de mens zijn planten uitstekende migranten! Heel wat plantenzaden kunnen ver weg van de moederplant overleven. Ze worden meegenomen door de wind of blijven kleven aan de vacht van dieren.

Door de opwarming van de aarde zijn tal van organismen gaan migreren. Zo zijn tijdens de ijstijden een aantal planten en dieren gaan verhuizen naar warmere oorden terwijl nu met de opwarming dit in omgekeerde zin gebeurt. Zo zien we dat de tijgerspin vanuit het Middellandse zeegebied ook in onze contreien veelvuldig voorkomt.

Migratie bracht ook ongenode gasten naar België. Roodwang schildpad, grijze eekhoorn, muskusrat, grote waternavel en nog heel wat andere organismen horen hier niet thuis en gaan onze inheemse soorten verdringen en zelfs schade berokkenen. Wij noemen ze 'exoten'.

Willen jullie nog meer informatie over dit interessante onderwerp dan moet je zeker een bezoekje brengen aan het bezoekerscentrum 'de Watersnip' waar de tentoonstelling '**Dier en plant als migrant**' nog te bezichtigen valt tot eind oktober 2014.

Willy Neys

Meer info over Natuurpunt Beringen?

www.natuurpuntberingen.be

e-mail: natuurpunt.beringen@telenet.be

tel: 011 45 01 91

Redactie: Willy Neys, Maria Beerten,
Annie Vanschooren en Erna Aerts

Werkten mee: Hans Van den Bossche,
Willy Vanlook

V.U. Willy Neys p.a. Grauwe steenstraat 7/2
3582 Beringen